

GALERIA BIELSKA BWA

POJĘCIA ZE SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ

1. DZIAŁANIE

(def.): poszukiwania artystyczne, w których następuje przeniesienie uwagi z konkretnego dzieła plastycznego (obrazu, rzeźby) na działanie, czyli sam proces twórczy, stwarzanie sytuacji artystycznych często poprzez angażowanie widzów.

Do typowych działań artystycznych należą:

performans – rodzaj aktywności, u której podstawy leży teatr, w której artysta wykonuje działanie artystyczne przed publicznością. Ciało artysty-performera staje się dziełem sztuki, podmiotem oraz przedmiotem całej zaistniałej sytuacji artystycznej w danym kontekście czasu i przestrzeni. Celem performansu jest zaskoczenie i poruszenie publiczności.

Wystawa: „Polscy radykalni performerzy” z 2014 roku (Zbigniew Warpechowski, Krzysztof Zarębski, Jerzy Truszkowski). Na zdjęciu performans Zbigniewa Warpechowskiego „Poematki”

http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=dodatkowe_artykuly&kat=Brak&idArt=1828

Performans Dariusza Fodczuka

<http://galeriabielska.pl/multimedia/wszystkie#performans-dariusza-fodczuka>

happening – z ang. działanie się – wywodzi się z plastyki i teatru, gdzie publiczność jest zapraszana i angażowana do współdziałania. Stanowi zorganizowane wydarzenie oraz narzędzie komunikacji społecznej. Często happening stosowany jest do zwrócenia uwagi na jakiś problem lub wyraz postawy politycznej.

Wystawa „Panoramyczny happening morski” Tadeusza Kantora w fotografii Eustachego Kossakowskiego – w 50. rocznicę wydarzenia na Plenerach w Osiekach (1967)

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&kat=Wystawy&idArt=2701>

body art – z ang. sztuka ciała – kierunek sztuki, w którym materiałem i środkiem ekspresji jest ciało artysty.

Na zdjęciu Patrícia Corrêa w trakcie performansu „613 nasion”

http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=dodatkowe_artykuly&kat=Brak&idArt=2642

land art – z ang. sztuka ziemi – to działalność artystyczna, której obszarem działania, tworzywem, tłem i kontekstem jest ziemia w rozumieniu obszaru naturalnego środowiska.

Dla stworzenia obiektu o charakterze artystycznym, działania land art stały się ingerencją w pejzaż, przekształceniem jego fragmentu, wykorzystaniem naturalnych procesów (erozja, czynniki atmosferyczne).

„Procesja”, land art Jarosława Koziary

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&kat=Wystawy&idArt=2351>

street art – z ang. sztuka ulicy – z ang. sztuka ulicy – sztuka wizualna tworzona w przestrzeni publicznej, dostępnej dla wszystkich – nie posiada jasno określonych reguł, często utożsamiana jest ze sztuką tworzoną poza oficjalnym nurtem, wielokrotnie w nielegalny sposób. W dziedzinę tę często wpisywane są murale (wielkoformatowe realizacje malarskie), instalacje oraz interwencje artystyczne w tkance miejskiej, graffiti (tagi, style, charakter, szablony malowane sprayem), sztuka partyzancka, vleпки, subvertising, postery, kafle.

<http://galeriabielska.pl/projekt-artystyczny/murale-bielsko-biala>

<http://galeriabielska.pl/blue-monday-mural-mateusza-gapskiego-bezt>

2. SZTUKI WIZUALNE:

(def.) z łac. *videre* widzieć, ang. *visual art* – określenie dla różnych dziedzin twórczości artystycznych odbieranych wzrokowo, jak malarstwo, grafika, rysunek itd., ale przede wszystkim odnoszących się do najnowszych zjawisk w sztuce typu environment, instalacja artystyczna, performans, action painting.

<http://galeriabielska.pl/wystawa/4-bielski-festiwal-sztuk-wizualnych-2018-1>
<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&idArt=2935>

Environment – z ang. otoczenie, środowisko – polega na aranżowaniu danego miejsca przez artystę w sposób mocno oddziałujący na widza i zmieniający jego odbiór (prowokujący, szokujący, zaczepiający) poprzez wzbogacanie o doznania węchowe, efekty akustyczne, świetlne i wizualne oraz dający sposobność poruszania się w nim.

<http://galeriabielska.pl/wystawa/wybrane-filmy-fotografie-i-objekty-krzysztofa-maniaka-z-lat-2017-2020>

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&idArt=2082>

Wystawa: „Biała nad Białą”

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=&idArt=973>

Instalacja artystyczna – jest efektem rozbicia dzieła sztuki na poszczególne elementy i powstaje poprzez zestawienie przedmiotów (gotowych, np. użytkowych lub specjalnie wykonanych) w przestrzeni. Instalacja może być prezentowana w konkretnej przestrzeni (galeria, muzeum) czy w danym miejscu (opuszczone budynki, miejsca postindustrialne). Najważniejszą cechą instalacji jest relacja pomiędzy elementami a przestrzenią tworzącą integralną część dzieła. Instalacja może być stała lub czasowa. Do tworzenia instalacji używa się wszelkich materiałów, jak np.: przedmioty codziennego użytku oraz mediów, jak dźwięk, wideo.

Wystawa: „Filonik – Sudnik. Instalacja fabularna”

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&kat=Wystawy&idArt=2115>

Action Painting – technika malarska, sposób malowania polegający na spontanicznym rozlewaniu farby na płótno lub wybraną powierzchnię, chlapaniu farbą i rozlewaniu jej. Charakteryzuje je spontaniczność, intuicyjność, emocjonalność, dominacja procesu twórczego nad finalnym produktem, jakim jest dzieło, poprzez oddziaływanie na widza kolorem, fakturą, żywiołowością i swobodą w traktowaniu materii malarskiej.

Akcja Leona Tarasewicza „Zaproszenie do wnętrza obrazu”

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=none&action=szuka>

Malarstwo - jako jedna z tradycyjnych form wypowiedzi artystycznych, w nowych sztukach wizualnych wykorzystuje mieszane techniki malarskie lub inne podłoże malarskie niż płótno, w tym przypadku karoserie samochodów czy zużyte tkaniny.

Wystawa: Sebastian Krok „Mentalne Pearl Harbour”

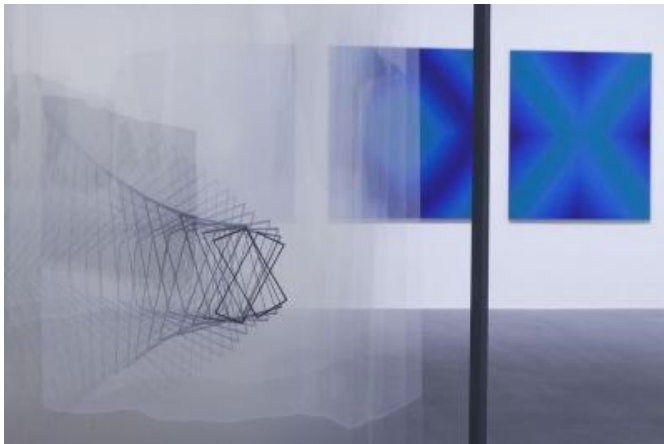
<http://galeriabielska.pl/wystawa/sebastian-krok-mentalne-pearl-harbour>

3. SZTUKA NOWYCH MEDIÓW:

(def.): pojęcie odnoszące się do dzieł tworzonych przy użyciu nowych technologii, w tym: sztuki cyfrowej, sztuki wideo, grafiki komputerowej, animacji komputerowej, sztuki wirtualnej, sztuki internetu, sztuki interaktywnej, gier komputerowych, druku 3D, video mappingu, sztuki generatywnej, bio artu, glitch artu i wielu innych.

Malarstwo 3D/rysunek przestrzenny – operowanie kolorem lub kreską w obrębie obrazu w taki sposób, by uzyskać efekt pulsowania powierzchni obrazu i złudzenie „wyjścia poza jego materialność”.

Wystawa: Tamara Berdowska „Malarstwo i obiekty”

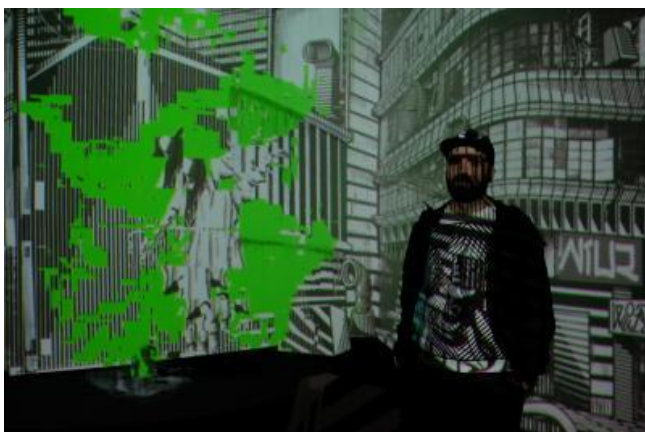

http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=dodatkowe_artykuly&idArt=1753

Video mapping/ projection mapping/ mapping 3D – jest to określenie projekcji multimedialnej, formy audiowizualnego pokazu. Polega on na wykorzystaniu nieregularnych kształtów powierzchni np.: budynków, ścian, samochodów, drzew i wyświetlaniu animacji 2D i 3D (często z muzyką i dźwiękiem) na realnym, trójwymiarowym obiekcie, w sposób iluzjonistyczny modyfikując jego bryłę, nadając mu nowych znaczeń.

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&kat=Wystawy&idArt=2450>

Wystawa Mapping: Illuminati

http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=dodatkowe_artykuly&idArt=2479

Sztuka wideo – (**video art, wideoinstalacja**) dziedzina sztuki wykorzystująca zapisane ruchome obrazy i dźwięki za pomocą techniki telewizyjnej (niegdyś taśmy wideo, od której nazwę zaczerpnęła ta dziedzina, dzisiaj częściej formy cyfrowego zapisu obrazu).

Multimedialna instalacja – wieloelementowa realizacja artystyczna umieszczona w konkretnej przestrzeni jak muzeum, ściana, ulica lub w przestrzeni specjalnie skonstruowanej celem jej prezentacji. Wykorzystuje często wyświetlane ruchome obrazy, komputerowe programy, aplikacje, interaktywne kontrolery, gotowe przedmioty i specjalnie stworzone obiekty oraz inscenizacje.

Wystawa: Leszek Lewandowski „Dwa wątki, czyli akcja równoległa”

http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=dodatkowe_artykuly&kat=Brak&idArt=1933

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&kat=Wystawy&idArt=1908>

4. SZTUKA KONCEPTUALNA

Koncept/konceptualizm – jedno z najbardziej kluczowych pojęć XX wieku: idea, koncept czyli koncepcja rozumiana jako zamysł lub pomysł artysty, zastępuje materialne dzieło sztuki. Artyści dochodzą do wniosku, że nie ma potrzeby wykonywania własnoręcznie dzieła sztuki, bo tym, co powoduje, że stają się one sztuką, jest intelektualny wkład artysty. To artysta nadaje przedmiotom rangę dzieła sztuki poprzez umieszczenia ich w kontekście artystycznym.

Wystawa Wandy Gołkowskiej „Fi”

<http://galeriabielska.pl/wystawa/wanda-golkowska-fi>

Poezja konkretna – kierunek artystyczny łączący elementy poezji i sztuk wizualnych, gdzie forma jest zdeterminowana treścią, a treść formą. W przeciwieństwie do poezji tradycyjnej opisującej obraz, poezja konkretna pisze obrazem.

Wystawa Eduard Ovčáček „Letterstory”

http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=dodatkowe_artykuly&kat=Brak&idArt=1919

5. SZTUKA KRYTYCZNA:

termin odnoszący się do zaistniałych zjawisk w sztuce polskiej po roku 1989. Artyści, wraz ze zmianami ustrojowymi, politycznymi i gospodarczymi, zaczęli odnosić się do kultury konsumpcyjnej oraz ciała. Nawiązywali także do sytuacji politycznej, społecznej i kulturalnej, dlatego też sztuka ta została nazwana sztuką krytyczną. Po raz pierwszy określenie to zostało sformułowane przez krytyka Ryszarda Kluszczyńskiego w 1999 r.

Zbigniew Libera

<http://kolekcja.galeriabielska.pl/pl/artysci/1475/zbigniew-libera>

Jerzy Truszkowski

<http://kolekcja.galeriabielska.pl/pl/artysci/1601/jerzy-truszkowski>

Natalia LL

<http://archiwum.galeriabielska.pl/?d=details&sek=Archiwum&idArt=1815>